

กายภาพบำบัดในงานกีฬามหาวิทยาลัย แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29: การใช้บริการ ของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น Physical Therapy at the 29th University Games: Khon Kaen University (KKU) athlete utilization of services

อรรณพ บุราณรักษ์*

บทคัดย่อ

งานกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริการทางกายภาพบำบัดในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ตลอดระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงได้จัดทำงานวิจัยนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลปริมาณการใช้บริการกายภาพบำบัด ชนิดกีฬา ลักษณะการให้บริการกายภาพบำบัด ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ อาการบาดเจ็บ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการบาดเจ็บ และส่วนของร่างกายที่บาดเจ็บในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงานกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นครั้งต่อไป โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพคลินิกกีฬาของนักกีฬาที่เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน และมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ ของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เข้ารับบริการทางกายภาพบำบัดในระหว่างการแข่งขัน พบว่ามีปริมาณการใช้บริการกายภาพบำบัดโดยไม่เน้นการใช้บริการกายภาพบำบัดที่ได้รับจากนักกายภาพบำบัดสถาบันอื่น รวมทั้งสิ้น 38 ครั้ง โดยมีผู้มาใช้บริการ 33 คน ลักษณะการให้บริการมีทั้งที่ให้บริการ ณ คลินิกกายภาพบำบัด ศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และไปประจำสนามแข่งขัน โดยประเภทการให้บริการ

* ภาควิชากายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จ.ขอนแก่น 40002

พิจารณาตามอาการ ได้แก่ การใช้เครื่องมือไฟฟ้าบำบัด การยืดกล้ามเนื้อ การรักษาโดยใช้ความเย็นและความร้อน การนวด การกดตึง การพันผ้าเหนียวหรือผ้ายัด การให้คำแนะนำและความรู้ทางกายภาพบำบัดเบื้องต้น ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบได้แก่ กล้ามเนื้อหรือเอ็นอักเสบ เอ็นกล้ามเนื้ออักเสบ เอ็นยึดข้อต่ออักเสบ และการฟกช้ำโดยมีอาการปวดตึง บวม ข้อติดขัด และพบบริเวณข้อเข่าและข้อเท้ามากที่สุด นักกีฬาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการกายภาพบำบัด

คำรหัส: กายภาพบำบัด●การบาดเจ็บทางกีฬา●ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง●ระบาดวิทยา●การบริการ

Abstract

Physical Therapy at the 29th University Games: Khon Kaen University (KKU) athlete utilization of services

Orawan Buranruk*

We recorded the utilization of physical therapy services, types of affected sports, types of services given, abnormalities of the musculoskeletal system, sports injuries and their related factors, and the area(s) of injury in KKU athletes who received to obtain information for physical therapy during the 29th University Games of Thailand. The aim of this study was planning of the physical therapy services for the 30th University Games of Thailand. Their personal and medical histories were recorded on the sport clinic forms. All clients gave informed consent to use the data collected. Thirty-three KKU athletes came for physical therapy services for a total of 38 visits. Therapy was given at the KKU unit and at the venues. The type of services depended on the symptoms. Therapies that were used most frequently to treat these athletes were electrotherapy, stretching, cold and heat therapy, massage, deep friction, and strapping. Directions were given so that the athletes could continue the rehabilitation at home. Some were advised to come for follow-up treatment. The common abnormalities of the musculoskeletal system were muscle and tendon strain, tendinitis, ligament sprain, joint instability, and contusions. Symptoms included pain, motion limitation, tightness, and swelling. Most injuries occurred during practice and were found most frequently in the knee and ankle joints. Also, most KKU athletes were satisfied by the physical therapy services.

Key words: physical Therapy● physiotherapy ● sports injury● factors relation
● prevalence● Services

* Department of Physical Therapy, Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University 40002

บทนำ

การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินมาเป็นประจำเกือบทุกปี¹ รวมจำนวน 29 ครั้งแล้ว โดยแต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ และในระยะ 4-5 ปีมานี้ งานกีฬา มหาวิทยาลัยขอนแก่นยังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมกีฬาด้านความเป็นเลิศ ได้มีการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาด้วยการนำเอาวิทยาศาสตร์การกีฬามาประยุกต์ใช้ในการฝึกนักกีฬา รวมทั้งมีความร่วมมือในการจัดตั้งฝ่ายกายภาพบำบัดเพื่อช่วยเหลือในการให้บริการทางกายภาพบำบัดแก่นักกีฬาของมหาวิทยาลัยด้วย โดยการการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งล่าสุดคือ ครั้งที่ 29 แม่โดมเกมส์ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จ.ปทุมธานี ก็ได้มีฝ่ายกายภาพบำบัดเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนี้ด้วย และเพื่อให้ได้ข้อมูลการบริการทางกายภาพบำบัดระหว่างการแข่งขันกีฬาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงานกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งต่อไป เช่นที่ได้ข้อมูลต่างๆ จากการศึกษาการให้บริการของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นในงานกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28 อีกทั้งเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับคณะกรรมการฝ่ายกายภาพบำบัด ในการที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะรับเป็นเจ้าภาพในงานกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งที่ 32 ในปี พ.ศ. 2547 ด้วย จึงได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการศึกษานี้ เพื่อศึกษาถึง ปริมาณการให้บริการกายภาพบำบัด ชนิดกีฬา ลักษณะการให้บริการกายภาพบำบัด ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ อาการบาดเจ็บ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการบาดเจ็บ ส่วนของร่างกายที่บาดเจ็บ และความพึงพอใจต่อการรับบริการกายภาพบำบัดของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29 ระหว่างวันที่ 8-12 ธันวาคม

2544 อันจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการด้านบริการกายภาพบำบัดของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นเบื้องต้นได้ โดยเฉพาะในมหกรรมการแข่งขันครั้งนี้ที่ฝ่ายกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการประสานการให้บริการร่วมกับคลินิกบริการกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งให้ความสะดวกในทุกๆ ด้านต่อการให้บริการกายภาพบำบัดแก่นักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลแบบ prospective โดยนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นจาก 20 ชนิดกีฬา จะได้รับการเรียกตัวเข้ารับการตรวจร่างกายจากแพทย์ออร์โธปิดิกส์ เพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน เมื่อวันที่ 3-4 กันยายน และ 27-28 พฤศจิกายน 2544 และมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในแบบบันทึกการตรวจสุขภาพคลินิกกีฬา ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว ตารางบันทึกการบาดเจ็บ สรุปความผิดปกติ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ระหว่างวันที่ 8-12 ธันวาคม 2544 ผู้วิจัยจะเป็นผู้พิจารณาการรักษาทายภาพบำบัดและใช้แบบบันทึกเก็บข้อมูลในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เข้ารับบริการทางกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขัน โดยจะบันทึกปริมาณการให้บริการกายภาพบำบัด ชนิดกีฬา ลักษณะการให้บริการกายภาพบำบัด ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ อาการบาดเจ็บ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการบาดเจ็บ ส่วนของร่างกายที่บาดเจ็บ และ ความพึงพอใจต่อการรับบริการกายภาพบำบัด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยแสดงเป็นจำนวนนับและค่าร้อยละสำหรับจำนวนกลุ่มที่ศึกษา และสอบถามความพึงพอใจต่อการรับบริการกายภาพบำบัด

ในช่วงการแข่งขัน โดยการ interview

ผลการศึกษา

นักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นเข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน และมีการบันทึกข้อมูลต่างๆ จำนวน 134 คน จากรายชื่อทั้งหมด 219 คน คิดเป็น 61.19 % จากการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มที่มารับบริการกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29 ระหว่างวันที่ 8-12 ธันวาคม 2544 พบว่ามีผู้มารับบริการทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็น 15.07 % จากจำนวนนักกีฬาทั้งหมด 219 คน อายุระหว่าง 18-25 ปี พบว่ามีปริมาณการใช้บริการกายภาพบำบัดโดยไม่แน้นักกีฬาที่ได้รับบริการกายภาพบำบัดจากนักกายภาพบำบัดจากสถาบันอื่นที่ได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 38 ครั้ง มีนักกีฬารับบริการตั้งแต่ 1-3 ครั้ง โดยมีจำนวน 1 ราย มารับบริการสูงสุด 3 ครั้ง มีจำนวน 3 ราย มารับบริการ 2 ครั้ง และอีก 29 ราย มารับบริการ 1 ครั้ง โดยนำเสนอการรับบริการกายภาพบำบัดตามประเภทกีฬาที่ส่งเข้าแข่งขันจาก 20 ชนิด โดยสรุปตามชนิดกีฬาที่ใช้บริการ ดังแสดงในตารางที่ 1 และจากการตรวจร่างกายในนักกีฬาจำนวน 19 คน ที่พบว่ามีบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน ซึ่งมีจำนวน 12 คน คิดเป็น 63.16 % ที่มารับบริการกายภาพบำบัด และอีก 7 คน คิดเป็น 36.84 % ที่ไม่ได้มารับบริการกายภาพบำบัด ส่วนนักกีฬาอีก 21 คน ไม่พบการบาดเจ็บจากการตรวจร่างกายก่อนการแข่งขัน คิดเป็น 63.64 %

การให้บริการกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขัน 3 ลักษณะคือ การให้บริการที่คลินิกบริการกายภาพบำบัด ศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยนักกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การให้บริการที่คลินิกบริการกายภาพบำบัด โดยนักกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และการไปประจำสนามแข่งขันได้แก่ สนามตะกร้อ บาสเกตบอล และรักบี้ฟุตบอล โดยแบ่งตามประเภทของ

การให้บริการกายภาพบำบัดและแจกแจงความถี่ไว้ดังแสดงในตารางที่ 2 สำหรับการให้คำแนะนำและความรู้ทางกายภาพบำบัดเบื้องต้น (suggested appliance/education) นักกีฬาและผู้เกี่ยวข้องควรทราบวิธีการดูแลรักษาที่จำเป็นต่อไป และบางรายจำเป็นต้องแนะนำให้ไปพบแพทย์และนักกายภาพบำบัด หรือไปขอรับคำปรึกษาได้ที่คลินิกกายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทยมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อทำการตรวจติดตามผลและรับการรักษาทางกายภาพบำบัดเพิ่มเติมหากอาการยังไม่ดี

สรุปความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน จำนวน 19 คน จากนักกีฬาที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด 12 คน จากนักกีฬาที่บาดเจ็บในช่วงการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด 21 คน ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่พบในนักกีฬาที่มารับบริการกายภาพบำบัด 5 ลำดับแรกได้แก่ กล้ามเนื้อหรือเอ็นอักเสบ (muscle/tendon strain), เอ็นกล้ามเนื้ออักเสบ (tendinitis), เอ็นยึดข้อต่ออักเสบ (ligament sprain), การฟกช้ำ (contusion), และกล้ามเนื้อพังผืดอักเสบ (Myofascial syndrome) ดังแสดงในตารางที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการบาดเจ็บอาจเนื่องมาจากการบาดเจ็บสะสมจากการฝึกซ้อมก่อนการแข่งขัน และจากการปะทะขณะแข่งขัน กีฬาที่พบได้แก่ บาสเกตบอล ซอฟท์บอล มวยสากลสมัครเล่น และรักบี้ฟุตบอล

สรุปอาการที่ทำให้มารับบริการกายภาพบำบัดในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น จากนักกีฬาที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด 12 คน จากนักกีฬาที่บาดเจ็บในช่วงของการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด 21 คน รวมเป็นจำนวน 33 คน ซึ่งอาการที่มาได้แก่ ปวดและข้อติดขัด ปวดและตึงปวดและบวม เป็นต้น ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 1 จำนวนนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน และจำนวนนักกีฬาที่ได้รับบริการกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29

ชนิดกีฬา	จำนวนนักกีฬาแต่ละชนิด(คน)	จำนวนนักกีฬาที่เข้ารับการตรวจร่างกาย (ร้อยละจากจำนวนนักกีฬาแต่ละชนิด)	จำนวนนักกีฬาที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขัน (ร้อยละจากจำนวนนักกีฬาที่เข้ารับการตรวจร่างกาย)	จำนวนนักกีฬาที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขันและได้รับบริการกายภาพบำบัด (ร้อยละจากจำนวนนักกีฬาที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขัน)	จำนวนนักกีฬาที่ได้รับบริการกายภาพบำบัด (ร้อยละจากจำนวนนักกีฬาทั้งหมด)
1. กรีฑา	10	8 (80%)	1 (12.5%)	1 (100%)	0 (0%)
2. กีฬาทางน้ำ	7	7 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
3. ครอสเวิร์ด	8	4 (50%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
4. เทนนิส	10	8 (80%)	2 (25%)	2 (100%)	1 (0.46%)
5. เทเบิลเทนนิส	9	8 (88.89%)	2 (25%)	2 (100%)	0 (0%)
6. เทควันโด	9	6 (66.67%)	1 (16.67 %)	1 (100%)	1 (0.46%)
7. บริดจ์	12	11 (91.67%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
8. แบดมินตัน	10	9 (90%)	2 (22.22%)	0 (0%)	0 (0%)
9. เปตอง	10	9 (90%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10. ฟันดาบ	12	12 (100%)	1 (8.33%)	0 (0%)	3 (1.37%)
11. มวยสากลสมัครเล่น	9	9 (100%)	4 (44.44%)	1 (25%)	2 (0.91%)
12. ชิงปืน	13	13 (100%)	2 (15.38%)	2 (100%)	0 (0%)
13. ยูโด	13	6 (46.15%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
14. หมากกระดาน	8	2 (25%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
15. วอลเลย์บอลชายหาด	4	2 (50%)	1 (50%)	1 (100%)	1 (0.46%)
16. วอลเลย์บอล	12 (ชาย)	2 (16.67%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
17. บาสเกตบอล	12 (ชาย)	9 (75%)	1 (11.11%)	0 (0%)	3 (1.37%)
18. ซอฟท์บอลชาย	13	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (0.46%)
19. เซปักตะกร้อ	10	9 (90%)	2 (22.22%)	2 (100%)	8 (3.65%)
20. รักบี้ฟุตบอล	28	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	13 (5.94%)
รวม	219	134 (61.19%)	19 (14.18%)	12 (63.16%)	33 (15.07%)

ตารางที่ 2 ความถี่ของการให้บริการกายภาพบำบัดแต่ละประเภท แก่นักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ในช่วงการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29

การให้บริการกายภาพบำบัด	ความถี่ (ร้อยละ)
1. การนวดด้วยน้ำแข็ง (ice massage)	11 (12.64%)
2. การใช้เครื่องมือไฟฟ้าบำบัด (electrotherapy)	11 (12.64%)
2.1 การรักษาด้วยเครื่องอัลตราโซนิก	10 (11.49)
2.2 การรักษาด้วยเครื่องอินเตอร์เฟอเรนเชียล	1 (1.15)
3. การยืดกล้ามเนื้อ (stretching)	9 (10.34%)
4. การกดคลึง (deep friction)	9 (10.34%)
5. การพันผ้าเหนียว (strapping)	9 (10.34%)
6. การนวด (massage)	9 (10.34%)
7. การให้คำแนะนำและความรู้ทางกายภาพบำบัดเบื้องต้น (suggested appliance/education)	9 (10.34%)
8. การรักษาโดยใช้ความเย็น (cold therapy/cryotherapy)	6 (6.9%)
9. การพันผ้ายืด (bandaging)	6 (6.9%)
10. การรักษาโดยใช้ความร้อน (heat therapy)	5 (5.75%)
11. การออกกำลังกาย (strengthening exercise)	2 (2.3%)
12. แนะนำให้ไปพบแพทย์	1 (1.15)
รวม	87 (100%)

ตารางที่ 3 จำนวนความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่พบจากการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน ที่พบจากการบาดเจ็บก่อนการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด และที่พบจากการบาดเจ็บในช่วงการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด (แสดงความผิดปกติ 1-3 ชนิดแรกที่บาดเจ็บในนักกีฬาแต่ละคน ในกรณีที่มีความผิดปกติหลายชนิดในคนเดียวกัน)

ความผิดปกติของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ	จำนวนการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน (ร้อยละ)	จำนวนการบาดเจ็บก่อนการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด (ร้อยละ)	จำนวนการบาดเจ็บในช่วงการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด (ร้อยละ)
Muscle/Tendon strain	6 (31.58%)	6 (50%)	14 (31.81%)
Ligament sprain	4 (21.05%)	2 (16.67%)	7 (15.91%)
Joint instability	1 (5.26%)	1 (8.33%)	2 (4.55%)
Tendinitis	4 (21.05%)	2 (16.67%)	8 (18.18%)
Synovitis/Bursitis	-	-	2 (4.55%)
Contusion	-	-	5 (11.36%)
Myositis	-	-	1 (2.27%)
Fasciitis	-	-	-
Myofascial syndrome	3 (15.79%)	-	3 (6.82%)
Joint hypomobility	1 (5.26%)	1 (8.33%)	2 (4.55%)
รวม	19 (100%)	12 (100%)	44 (100%)

ตารางที่ 4 ความถี่ของอาการที่ทำให้นักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นมารับบริการกายภาพบำบัด

อาการที่ทำให้มารับบริการกายภาพบำบัด	ความถี่ (ร้อยละ)
1. ปวดเพียงอย่างเดียว	15 (33.33%)
2. ปวดและตึง	9 (20%)
3. ปวดและบวม	5 (11.11%)
4. ปวดและข้อติดขัด	12 (26.67%)
5. ปวด และกล้ามเนื้ออ่อนแรง	-
6. ข้อติดขัดเพียงอย่างเดียว	4 (8.89%)
รวม	45 (100%)

สรุปส่วนของร่างกายนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขันจำนวน 19 คน และที่บาดเจ็บในช่วงการแข่งขันจำนวน 33 คน จำแนกตามชนิดกีฬา แสดงส่วนของร่างกายที่พบการบาดเจ็บในนักกีฬาแต่ละคน รวมความถี่ได้ 78 แห่ง โดยบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน 27 แห่ง และบาดเจ็บในช่วงการแข่งขัน 51 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 5 สำหรับส่วนของร่างกายที่บาดเจ็บก่อนการแข่งขันพบบริเวณข้อเท้ามากที่สุดรองลงมาคือ บริเวณเข่า หลัง ต้นขาและขาท่อนล่าง นิ้วมือและข้อมือ คอ เท้า ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 38 คน ที่ได้รับเหรียญรางวัล 14 เหรียญจากกีฬามวยสากลสมัครเล่น เทนนิส และเซปักตระกร้อ หากไม่รวมกีฬาเปตอง หมากรุกกระดาน และครอสเวิร์ด พบว่ามีนักกีฬาจำนวน 11 คน คิดเป็น 28.95 % ที่มีการบาดเจ็บจากการแข่งขันและ

ได้รับบริการกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขัน และจากการสอบถามนักกีฬาจำนวน 33 คน เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการรับบริการกายภาพบำบัด พบว่านักกีฬาทั้ง 33 คน มีความพึงพอใจที่ได้รับบริการกายภาพบำบัด

สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

จากจำนวนนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นทั้งหมด 219 คน มีนักกีฬาที่ไม่เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน 85 คน คิดเป็น 38.81% ซึ่งในจำนวนนี้ไม่สามารถสรุปได้ว่าการบาดเจ็บก่อนการแข่งขันหรือไม่ อาจส่งผลให้เกิดความคาดเคลื่อนในการศึกษา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ในบางกรณีจึงใช้การเปรียบเทียบเป็นร้อยละจากจำนวนนักกีฬาที่เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน ซึ่งจากการตรวจร่างกายในนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตารางที่ 5 ความถี่ของส่วนของร่างกายนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นในแต่ละชนิดกีฬาที่บาดเจ็บ
ก่อนการแข่งขัน (ก) และที่บาดเจ็บในช่วงการแข่งขันและมารับบริการกายภาพบำบัด (ข)
(แสดงส่วนของร่างกายที่บาดเจ็บจาก 1-3 ส่วนแรกของร่างกายที่บาดเจ็บในนักกีฬาแต่ละคนรวมกัน)

ชนิดกีฬา	คอ		หลัง		ไหล่		แขน		นิ้วมือ/ ข้อมือ		ต้นขา		เข่า		ขาข้อ ล่าง		ข้อเท้า		เท้า	
	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข	ก	ข
1. เทนนิส				1		1						1								
2. เทควันโด												1								
3. ฟันดาบ								1		1					1					
4. มวยสากล สมัครเล่น										1			1							
5. วอลเลย์ บอลชายหาด															1					
6. บาสเกต บอลชาย			1	1						2							3	3		
18. ซอฟท์ บอลชาย														1	1					
19. เซปัก ตะกร้อ	1	1	2	2							3	3	4	4	3	3	3	3	1	1
20. รักบี้ ฟุตบอล			1	1		1			2	4		4	2	4			1	2		
รวม	1	1	4	5	-	2	-	1	2	8	3	9	6	10	3	6	7	8	1	1

ทั้งหมด 134 คน มีจำนวน 19 คน คิดเป็น 14.18 % ที่พบว่ามีการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน แสดงให้เห็นว่าสภาพร่างกายของนักกีฬาส่วนหนึ่งมีได้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่ควรจะเป็น และอาจจะไม่สามารถแสดงประสิทธิภาพทางกายที่มีอยู่อย่างเต็มที่ในการแข่งขันได้ จากการที่พบว่าบางรายมีการบาดเจ็บเรื้อรังมาก่อน แม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นการบาดเจ็บที่ไม่รุนแรงแต่ก็เป็นการบาดเจ็บแบบสะสม โดยในตอนแรกๆ อาการแสดงอาจยังไม่เด่นชัด แต่เมื่อฝึกซ้อมกีฬาซ้ำๆ ติดต่อกันการบาดเจ็บก็จะเพิ่มความรุนแรงขึ้นตามลำดับได้ อันจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ซึ่งในช่วงการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29 ระหว่างวันที่ 8-12 ธันวาคม 2544 พบว่ามีผู้มารับบริการกายภาพบำบัดทั้งหมด 33 คน มีจำนวน 12 คน ที่มารับบริการกายภาพบำบัดจากผลของการบาดเจ็บก่อนการแข่งขัน ดังนั้นหากนักกีฬาได้รับการดูแลอย่างถูกวิธีตั้งแต่เบื้องต้น จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันหรือบรรเทาการบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมและการแข่งขันได้²⁻⁶ และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนนักกีฬาอีก 21 คน ที่มารับบริการกายภาพบำบัดจากผลของการบาดเจ็บในช่วงการแข่งขันร่วมด้วย พบว่าควรได้รับบริการกายภาพบำบัดและการดูแลอย่างถูกวิธีต่อไป เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบาดเจ็บเรื้อรัง²⁻⁶ และเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งเป็นการเตรียมสภาพร่างกายแก่นักกีฬาให้พร้อมสำหรับการแข่งขันครั้งต่อไปด้วย

จากจำนวนนักกีฬาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มารับบริการกายภาพบำบัดในระหว่างการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยทั้งหมด 33 คน คิดเป็น 15.07 % จากนักกีฬาจำนวน 219 คน ในระยะเวลา 5 วัน ถือว่าเป็นจำนวนที่ไม่มากนัก เนื่องจากในปีนี้นักกีฬาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีการใช้บริการกายภาพบำบัดในช่วงการแข่งขัน 3 ลักษณะคือ ใช้บริการที่คลินิกบริการกายภาพบำบัด ศูนย์รังสิต โดยนักกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ ใช้บริการที่คลินิกบริการกายภาพบำบัด โดยนักกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และใช้บริการกายภาพบำบัดประจำสนามแข่งขัน ได้แก่ สนามตะกร้อ และบาสเกตบอล ซึ่งข้อมูลที่นำมาเสนอนี้ เป็นข้อมูลเฉพาะการให้บริการโดยนักกายภาพบำบัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น ยังไม่รวมการให้บริการโดยนักกายภาพบำบัดจากสถาบันอื่น ซึ่งน่าจะแสดงข้อมูลให้เห็นถึงความต้องการบริการกายภาพบำบัดของนักกีฬาได้มากกว่านี้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลการให้บริการโดยนักกายภาพบำบัดจากสถาบันอื่นด้วย

สำหรับในปีนี้สนามแข่งขันแต่ละชนิดกีฬา และที่พักนักกีฬาจะอยู่ที่ศูนย์รังสิตทั้งหมด ยกเว้นกีฬายิงปืนเท่านั้นที่ใช้พื้นที่การแข่งขัน ณ การกีฬาแห่งประเทศไทย ดังนั้นนักกีฬายิงปืนจึงไม่มีโอกาสได้รับบริการกายภาพบำบัดในระหว่างการแข่งขันเลย นอกจากนี้ยังมีการจัดให้มีคลินิกบริการกายภาพบำบัดในบริเวณที่พักนักกีฬา และมีการกระจายนักกายภาพบำบัดของแต่ละมหาวิทยาลัยไปตามสนามแข่งขันสำหรับมหกรรมการแข่งขันครั้งนี้และมีความร่วมมือของกายภาพบำบัดระหว่างสถาบันอุดมศึกษา อาทิ โครงการจัดตั้งคณะกายภาพบำบัดและวิทยาศาสตร์การเคลื่อนไหว ประยุกต์ มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการจัดตั้งคณะกายภาพบำบัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาควิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้ความสะดวกในการร่วมใช้สถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ แก่ทีมกายภาพบำบัดจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และช่วยดูแลนักกีฬาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มาขอรับบริการ ณ คลินิกบริการกายภาพบำบัด ศูนย์รังสิต จึงทำให้นักกีฬาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีโอกาสดำเนินการบริการกายภาพบำบัดอย่างทั่วถึง ดังนั้นเพื่อให้บริการกายภาพบำบัดอย่างทั่วถึงสำหรับนักกีฬา

ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งต่อไป จึงควรจะมีการประสานงานกับทีมกายภาพบำบัดของสถาบันอื่นๆ ใกล้เคียงกัน เช่นที่ได้ประสานงานกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปีนี้ และจากที่ได้มีการสอบถามความพึงพอใจของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อการรับบริการกายภาพบำบัดพบว่า นักกีฬามีความพึงพอใจสูงมากโดยเฉพาะนักกีฬาเซปักคอร์ทซึ่งได้รับเหรียญทองแดงจากการแข่งขันประเภททีมชุด ซึ่งมีนักกายภาพบำบัดเป็นผู้จัดการทีมและดูแลนักกีฬาในระหว่างการแข่งขันอย่างใกล้ชิด รวมถึงนักกีฬารักบี้ฟุตบอลที่มีนักศึกษากายภาพบำบัดประจำทีม นับเป็นโอกาสอันดีในการขยายงานกายภาพบำบัดทางกีฬา ซึ่งควรจะเริ่มต้นตั้งแต่ระดับนักศึกษาและให้มีทีมกายภาพบำบัดกระจายไปยังชมรมกีฬาต่างๆ ในมหาวิทยาลัย อันอาจเป็นแนวทางหนึ่งให้นักศึกษากายภาพบำบัดได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม หรือเป็นกิจกรรมหนึ่งสำหรับชมรมกายภาพบำบัดเพื่อชุมชน คณะเทคนิคการแพทย์ เพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ตรงในงานกายภาพบำบัดทางกีฬาด้วย และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และขอความร่วมมือจากนักกายภาพบำบัดอาสาสมัคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม จึงควรมีการศึกษาถึงความต้องการบริการกายภาพบำบัดของนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่นรวมทั้งประสิทธิผลของการให้บริการกายภาพบำบัดในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งต่อไปด้วย

จากผลงานกายภาพบำบัดในงานกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 29 นี้ยังได้มีนิมิตหมายที่ดีในงานกายภาพบำบัดทางกีฬาที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในการจัดให้มีคลินิกบริการกายภาพบำบัดในบริเวณที่พักนักกีฬา และกระจายนักกายภาพบำบัดของแต่ละมหาวิทยาลัยไปตามสนามแข่งขันสำหรับมหกรรมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย จากความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. ฝ่ายเลขาธิการ. กีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 27. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร, 2542: 10-23.
2. กานดา ใจภักดี, ชนัดถ์ อากมานนท์, คมปกรณ์ ลิ้มปัฐธิรัชต์, ชมพูนุช สุวรรณศรี, วรธนะ ชลาชนเดชะ, จิตวีร์ ขำเดช. รายงานวิจัยเรื่องกายภาพบำบัดในงานกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13: ปริมาณการใช้บริการ. วารสารกายภาพบำบัด. 2542; 21: 97-111.
3. Aguirre G, Frontera WR, Colon LR, Amy E, Micheo W, Correa JJ, Camunas JF. Profile of health services utilization during the XVII Central American and Caribbean Sport Games: Delegation of Puerto Rico, Ponce 1993. P R Health Sci J 1994; 13: 273-8.
4. Hannay DR, English BK, Usherwood TP, Platts M. The provision and use of medical services during the 1991 World Student Games in Sheffield. J Public Health Med 1993; 15: 229-34.
5. Jelsma J, Dawson H, Smith G, Satumba C, Madzivire D. Provision of physiotherapy services at the sixth All Africa Games. Br J Sports Med 1997; 31: 246-8.
6. Jull GA, Cupit RL. Physiotherapy at XII Commonwealth Games Part L: organization and utilization of services. Australian J Phys 1984; 30: 3-9.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณภาควิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่และเครื่องมือกายภาพบำบัด นายแพทย์เสริมศักดิ์ สุมานนท์ อาจารย์ประจำภาค

วิชาออร์โธปิดิกส์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น รวมทั้งคณะกรรมการฝ่ายแพทย์ พยาบาล
และนักศึกษากายภาพบำบัดอาสาสมัคร มหา
วิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2544 ที่ได้ร่วมกัน

ปฏิบัติงานในการดูแลนักกีฬามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย
ครั้งที่ 29 ในโอกาสนี้

 BLOOD TRANSFUSION SERVICES CO.,LTD.	บริษัท บลัดทรานส์ฟิวชั่นเซอร์วิส จำกัด 32/3 ซ.จันทิมา จ.ลาดพร้าว 80 แขวง/เขต วังทองหลาง กรุงเทพฯ โทร. 5303003-7 แฟกซ์ 539-2384																		
"BLOOD BANK PRODUCTS SPECIALTY"																			
<table border="0"> <tr> <td>ORTHO DIAGNOSTIC SYSTEMS INC. / USA.</td> <td>: BLOOD BANK REAGENT AND AIDS/HEPATITIS DIAGNOSTIC</td> </tr> <tr> <td>HEMOPHARM / FRANCE</td> <td>: BLOOD COLLECTION MONITOR AND TUBE SEALER.</td> </tr> <tr> <td>MOBILE DESIGN / USA.</td> <td>: MOBILE DONOR LOUNGES.</td> </tr> <tr> <td>HAEMONETICS / USA.</td> <td>: AUTOMATIC BLOOD CELL SEPARATOR (HAEMAPHERESIS).</td> </tr> <tr> <td>PEL FREEZE / USA</td> <td>: HLA TYPING.</td> </tr> <tr> <td>NORLAKE / USA.</td> <td>: BLOOD BANK REFRIGERATORS AND FREEZERS.</td> </tr> <tr> <td>HELMER / USA.</td> <td>: PLATELET STORAGE SYSTEMS AND PLASMA THAWING SYSTEMS.</td> </tr> <tr> <td>PALL / USA.</td> <td>: LEUKOCYTE REDUCTION FILTER FOR BLOOD TRANSFUSION.</td> </tr> <tr> <td>CBS / USA</td> <td>: LIQUID NITROGEN STORAGE SYSTEMS</td> </tr> </table>		ORTHO DIAGNOSTIC SYSTEMS INC. / USA.	: BLOOD BANK REAGENT AND AIDS/HEPATITIS DIAGNOSTIC	HEMOPHARM / FRANCE	: BLOOD COLLECTION MONITOR AND TUBE SEALER.	MOBILE DESIGN / USA.	: MOBILE DONOR LOUNGES.	HAEMONETICS / USA.	: AUTOMATIC BLOOD CELL SEPARATOR (HAEMAPHERESIS).	PEL FREEZE / USA	: HLA TYPING.	NORLAKE / USA.	: BLOOD BANK REFRIGERATORS AND FREEZERS.	HELMER / USA.	: PLATELET STORAGE SYSTEMS AND PLASMA THAWING SYSTEMS.	PALL / USA.	: LEUKOCYTE REDUCTION FILTER FOR BLOOD TRANSFUSION.	CBS / USA	: LIQUID NITROGEN STORAGE SYSTEMS
ORTHO DIAGNOSTIC SYSTEMS INC. / USA.	: BLOOD BANK REAGENT AND AIDS/HEPATITIS DIAGNOSTIC																		
HEMOPHARM / FRANCE	: BLOOD COLLECTION MONITOR AND TUBE SEALER.																		
MOBILE DESIGN / USA.	: MOBILE DONOR LOUNGES.																		
HAEMONETICS / USA.	: AUTOMATIC BLOOD CELL SEPARATOR (HAEMAPHERESIS).																		
PEL FREEZE / USA	: HLA TYPING.																		
NORLAKE / USA.	: BLOOD BANK REFRIGERATORS AND FREEZERS.																		
HELMER / USA.	: PLATELET STORAGE SYSTEMS AND PLASMA THAWING SYSTEMS.																		
PALL / USA.	: LEUKOCYTE REDUCTION FILTER FOR BLOOD TRANSFUSION.																		
CBS / USA	: LIQUID NITROGEN STORAGE SYSTEMS																		